

महाराष्ट्र शासन राजपत्र असाधारण भाग चार

वर्ष ४, अंक १५(२) | जनिवार, ऑगस्ट ४, २०१२/श्रावण १३, जके १९३४ | पृष्ठे १४, किंमत : रुपये १५.००

असाधारण क्रमांक २४

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र विधानमंडळाचे अधिनियम व राज्यपालांनी प्रख्यापित केलेले अध्यादेश व केलेले विनियम.

अनुक्रमणिका

सन २०१२ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक १५.— महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगर पंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम, १९६५ यात आणखी सुधारणा करण्याकरिता अधिनियम	पृष्ठे १—१४
---	----------------

दिनांक ३ ऑगस्ट २०१२ रोजी माननीय राज्यपालांनी संमती दिलेला महाराष्ट्र विधानमंडळाचा पुढील अधिनियम माहितीसाठी, याद्वारे, प्रसिद्ध करण्यात येत आहे.

ह. वा. पटेल,
सचिव,
महाराष्ट्र शासन,
विधी व न्याय विभाग.

सन २०१२ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक १५.

(माननीय राज्यपालांची संमती मिळाल्यानंतर "महाराष्ट्र शासन राजपत्रात"

दिनांक ४ ऑगस्ट २०१२ रोजी प्रथम प्रसिद्ध केलेला अधिनियम.)

महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगर पंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम, १९६५
यात आणखी सुधारणा करण्याकरिता अधिनियम.

ज्याअर्थी, यात यापुढे दिलेल्या प्रयोजनांसाठी, महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगर पंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम, १९६५ यात आणखी सुधारणा करणे इष्ट आहे; त्याअर्थी, भारतीय गणराज्याच्या बासष्टाव्या वर्षी, याद्वारे, पुढील अधिनियम करण्यात येत आहे :—

१. या अधिनियमास, महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगर पंचायती व औद्योगिक नगरी (सुधारणा) संक्षिप्त नाव अधिनियम, २०११ असे म्हणावे.

सन १९६५ चा
महाराष्ट्र
अधिनियम
क्रमांक ४०
याच्या कलम
४९ ची
सुधारणा.

२. महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगर पंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम, १९६५ (यात यापुढे ज्याचा उल्लेख "मुख्य अधिनियम" असा करण्यात आला आहे) याच्या कलम ४९ च्या पोट-कलम (३) मधील खंड (डब्ल्यू) मध्ये,—

१९६५
चा म्हा.
४०.

(क) "एकूण वार्षिक खर्च, 'अ' वर्ग," या मजकुराने सुरु होणा-या आणि "अधिक होत नसेल" या मजकुराने संपणा-या मजकुराऐवजी "खर्च विहित करण्यात येईल अशा मर्यादेत असेल;" हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(ख) परंतुक वगळण्यात येईल.

सन १९६५ चा
महाराष्ट्र
अधिनियम
क्रमांक ४०
याच्या कलम
५० ची
सुधारणा.

३. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ५० मधील पोट-कलमे (५), (६) आणि (९) वगळण्यात येतील.

सन १९६५ चा
महाराष्ट्र
अधिनियम
क्रमांक ४०
याच्या कलम
५१ ची
सुधारणा.

४. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ५१ मधील पोट-कलम (९) नंतर पुढील पोट-कलम जादा दाखल करण्यात येईल :—

"(१०) पोट-कलम (२) च्या तरतुदीन्वये निवडून दिलेल्या अध्यक्षाचा अडीच वर्षांचा पहिला पदावधी समाप्त झाल्यानंतर अध्यक्षाच्या पदाची नंतरची निवडणूक, आधीच्या अध्यक्षाचा उक्त कालावधी समाप्त होण्याच्या दिवसाअगोदरच्या आठ दिवसांच्या कालावधीत घेण्यात येईल :

परंतु, नव्याने निवडून आलेला अध्यक्ष, मावळत्या अध्यक्षाचा पदावधी समाप्त होण्याच्या अखेरच्या दिवशी किंवा लगतनंतरच्या दिवशी, कार्यभार स्वीकारील."

सन १९६५ चा
महाराष्ट्र
अधिनियम
क्रमांक ४०
याच्या कलम
५७ ची
सुधारणा.

५. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ५७ मधील पोट-कलम (२) मध्ये, "जिल्हाधिका-याकडे किंवा" या मजकुराने सुरु होणा-या आणि "कोणत्याही अधिका-याकडे सोपवील." या मजकुराने समाप्त होणा-या मजकुराऐवजी, पुढील मजकूर दाखल करण्यात येईल :—

"उपाध्यक्षाकडे किंवा उपाध्यक्षाचे पददेखील रिक्त असेल अथवा तो कोणत्याही कारणास्तव उपाध्यक्ष म्हणून त्याची कर्तव्ये पार पाडू शकत नसेल तेव्हा, जिल्हाधिका-याकडे किंवा याबाबतीत जिल्हाधिका-याने नेमलेल्या इतर योग्य अधिका-याकडे सोपवील."

६. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ६१ मधील पोट-कलम (२) ऐवजी पुढील पोट-कलम दाखल करण्यात येईल :-

सन १९६५ चा
महाराष्ट्र
अधिनियम
क्रमांक ४०
याच्या कलम
६१ ची
सुधारणा.

“(२) अध्यासासह प्रत्येक परिषद सदस्यास, नगरपरिषदेच्या, स्थायी समितीच्या, विषय समितीच्या किंवा विशेष समितीच्या सभेस हजर राहण्यासाठी, प्रत्येक सभेसाठी, विहित करण्यात येईल अशा दराने नगरपरिषदेकडून सभा भत्ता देण्यात येईल.”

७. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ६२ मधील खंड (दोन) मध्ये “ शिक्षण ” या मजकुराऐवजी “ शिक्षण, ब्रीडा व सांस्कृतिक कार्य ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

सन १९६५ चा
महाराष्ट्र
अधिनियम
क्रमांक ४०
याच्या कलम
६२ ची
सुधारणा.

८. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ६३ मध्ये विद्यमान पोट-कलम (२अ) ला त्याचा खंड (एक) असा नवीन क्रमांक देण्यात येईल ; आणि असा नवीन क्रमांक दिलेल्या खंड (एक) नंतर पुढील खंड जादा दाखल करण्यात येईल :-

सन १९६५ चा
महाराष्ट्र
अधिनियम
क्रमांक ४०
याच्या कलम
६३ ची
सुधारणा.

“(दोन) या अधिनियमामध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, सभेच्या कार्यपद्धतीचे (त्यातील गणपूर्तीसह) नियमन करण्यासाठी जिल्हाधिका-यास किंवा अशा अधिका-यास, गणपूर्तीच्या अभावी एकदा सभा रद्द किंवा तहकूब केल्यानंतर पोट-कलम (२) च्या तरतुदीनुसार बोलविलेली सभा, त्याच्या मते पुरेशी असतील अशा कारणांसाठी, तहकूब करण्यास नकार देता येईल.”

९. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ७२ ऐवजी पुढील कलम दाखल करण्यात येईल :-

सन १९६५ चा
महाराष्ट्र
अधिनियम
क्रमांक ४०
यामध्ये कलम
७२ ऐवजी
नवीन कलम
दाखल करणे.

“७२. निरनिराळ्या वर्गांच्या नगरपरिषदांच्या स्थायी समितीचे आणि विषय समित्यांचे वित्तीय मंजूरी देण्याचे अधिकार, विहित केल्या असतील इतक्या मर्यादेपेक्षा अधिक असणार नाहीत :

वित्तीय मंजूरीच्या
बाबतील
समित्यांच्या
आणि
नगरपरिषदेच्या
अधिकारांच्या
मर्यादा.

परंतु, स्थायी समिती किंवा नगरपरिषद, विहित करण्यात येईल इतक्या रकमेपेक्षा अधिक खर्चाचा रस्ता, पूल, इमारत किंवा पाणीपुरवठा अथवा जलनिस्सारण योजना यांसारखे बांधकाम अंतर्भूत असलेल्या कोणत्याही प्रकल्पास किंवा योजनेस, राज्य शासन पदनिर्देशित करील अशा

राज्य अभियांत्रिकी सेवेतील अधिका-याची तांत्रिक पूर्वमंजूरी घेतल्याखेरीज किंवा नगरपरिषदेने, कलम ७५ च्या पोट-कलम (२) मध्ये निर्दिष्ट करण्यात आलेल्या नगरपरिषदेच्या अभियंत्यांची नेमणूक केली असेल आणि अशा अभियंत्यास याबाबतील राज्य शासनाकडून मान्यता मिळाली असेल तर अशा अभियंत्याची, त्यासाठी तांत्रिक पूर्वमंजूरी घेतल्याखेरीज, मंजूरी देणार नाही.”

सन १९६५ चा
महाराष्ट्र
अधिनियम
क्रमांक ४०
याच्या कलम
७५ ची
सुधारणा.

१०. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ७५ मध्ये,—

(क) पोट-कलम (१) नंतर पुढील पोट-कलमे समाविष्ट करण्यात येतील :—

“(१ अ) राज्य शासन, अ-वर्ग नगरपरिषदेवर अपर मुख्य अधिका-याचे पद निर्माण करील आणि त्या पदावर योग्य व्यक्तीची नियुक्ती करील. ही व्यक्ती, मुख्य अधिका-याच्या नियंत्रणास अधीन राहून, जिल्हाधिकारी विनिर्दिष्ट करील अशा मुख्य अधिका-याच्या सर्व किंवा कोणत्याही अधिकारांचा वापर करील आणि मुख्य अधिका-याची सर्व किंवा कोणतीही कर्तव्ये व कामे पार पाडील.

(१ ब) अशाप्रकारे अपर मुख्य अधिकारी म्हणून नियुक्त केलेली प्रत्येक व्यक्ती, या अधिनियमाच्या तरतुदीनुसार मुख्य अधिकारी ज्यास अधीन असेल अशाच दायित्यांना, निर्बंधांना आणि सेवेच्या अटी व शर्तींना, अधीन असेल.”;

(ख) पोट-कलम (३) मधील “पोट-कलमे (१) व (२)” या मजकुराऐवजी “पोट-कलमे (१), (१अ) व (२)” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

सन १९६५ चा
महाराष्ट्र
अधिनियम
क्रमांक ४०
याच्या कलम
७५-अ ची
सुधारणा.

११. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ७५-अ मधील, पोट-कलम (१), खंड (अ), उप-खंड (एक) मध्ये “मुख्य अधिकारी” या मजकुराऐवजी “मुख्य अधिकारी व अपर मुख्य अधिकारी” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

सन १९६५ चा
महाराष्ट्र
अधिनियम
क्रमांक ४०
यामध्ये कलम
७७-अ ऐवजी
नवीन कलम
दाखल करणे.

१२. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ७७-अ ऐवजी पुढील कलम दाखल करण्यात येईल :—

“७७-अ. नगरपरिषद आपल्या मुख्य अधिका-याला विहित करण्यात येईल अशा दराने आतिथ्य भत्ता देईल.”

मुख्य
अधिका-याला
आतिथ्य भत्ता
देणे.

१३. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ८१ मधील पोट-कलम (१४) मध्ये, "खंड (१) मध्ये" या मजकुराने सुरू होणा-या आणि "असणार नाही" या मजकुराने समाप्त होणा-या मजकुराऐवजी पुढील मजकूर दाखल करण्यात येईल :-

सन १९६५ चा
महाराष्ट्र
अधिनियम
क्रमांक ४०
याच्या कलम
८१ ची
सुधारणा.

"खंड (१) मध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, गणपती असताना तहकूब केलेल्या सभेव्यतिरिक्त इतर तहकूब केलेली सभा परत भरवितेवेळी गणपतीची आवश्यकता नसेल."

१४. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ८३ नंतर पुढील कलम समाविष्ट करण्यात येईल :-

सन १९६५ चा
महाराष्ट्र
अधिनियम
क्रमांक ४०
यामध्ये कलम
८३-अ समाविष्ट
करणे.

"८३-अ. (१) मुख्य अधिका-याच्या कोणत्याही प्रस्तावाला नगरपरिषदेची पूर्वमंजूरी किंवा मान्यता घेणे आवश्यक असेल तर, नगरपरिषद, तो प्रस्ताव अध्यक्षकडे प्राप्त झाल्यानंतर लगेतच घेण्यात आलेल्या नगरपरिषदेच्या सभेच्या दिनांकापासून गणण्यात येणा-या साठ दिवसांच्या आत मुख्य अधिका-याचा असा कोणताही प्रस्ताव विधारात घेईल आणि तो निकालात काढील—मग अशा प्रस्तावाशी संबंधित बाब सभेच्या कार्यसूचीवर असो अथवा नसो.

मानीव मंजूरी.

(२) जर नगरपरिषदेने पोट-कलम (१) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या कालावधीत निर्णय घेण्यात कसूर केली तर, मुख्य अधिकारी मंजूरीसाठी किंवा मान्यतेसाठी असा प्रस्ताव जिल्हाधिका-याला सादर करील. अशा प्रस्तावावर जिल्हाधिका-याने दिलेला निर्णय हा नगरपरिषदेने दिलेला निर्णय आहे असे मानण्यात येईल आणि मुख्य अधिकारी तशा आशयाचा अहवाल नगरपरिषदेला देईल :

परंतु, अशी कोणतीही मानीव मंजूरी किंवा मान्यता या अधिनियमाच्या किंवा त्या त्या वेळी अस्तित्वात असलेल्या इतर कोणत्याही कायद्याच्या विद्यमान तरतुदींना अनुरूप असलेल्या प्रस्तावाच्या व्याप्तीपुरतोच मर्यादित असेल."

१५. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ९० मधील, पोट-कलम (१) च्या परंतुकातील खंड (ब) मध्ये, "कलम ५० आणि ९१ अनुसार निर्माण केलेल्या निर्धोमध्ये" या मजकुराऐवजी "कलम ९१ अनुसार निर्माण केलेल्या निर्धोमध्ये" हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

सन १९६५ चा
महाराष्ट्र
अधिनियम
क्रमांक ४०
याच्या कलम
९० ची
सुधारणा.

सन १९६५ चा
महाराष्ट्र
अधिनियम
क्रमांक ४०
द्वामध्ये कलमे
१०-अ ते १०-जे
समाविष्ट
करणे.

एकत्रित
पाणीपुरवठा व
मलप्रवाह
विल्हेवाट
प्रकल्प निधीची
स्थापना.

१६. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ९० नंतर, पुढील कलमे समाविष्ट करण्यात येतील :-

“ १०-अ. (१) नगरपरिषद, प्रकरणे तेरा व चौदा यांच्या तरतुदींची अंमलबजावणी करण्याच्या प्रयोजनार्थ “ एकत्रित पाणीपुरवठा व मलप्रवाह विल्हेवाट प्रकल्प निधी ” (यात यापुढे ज्याचा निर्देश “ प्रकल्प निधी ” असा करण्यात आला आहे), या नावाने संबोधण्यात येणारा एक स्वतंत्र निधी स्थापन करील आणि तो, अर्थसंकल्पीय अंदाज ‘ ब ’ च्या प्रयोजनार्थ वेगळा ठेवेल.

(२) प्रकल्प निधीच्या खाती पुढील पैसा जमा करण्यात येईल :-

(अ) प्रकरणे तेरा व चौदा यांच्या प्रयोजनार्थ या अधिनियमाद्वारे किंवा त्याअन्वये प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून कर्जाऊ घेण्यात आलेल्या कोणत्याही रकमा ;

(ब) प्रकरणे तेरा आणि चौदा यांच्या प्रयोजनार्थ शासनाकडून मिळालेली कोणतीही अनुदाने ;

(क) कलम १०५ च्या पोट-कलम (२) च्या खंड (ह) किंवा (आय) अन्वये नगरपरिषदेने किंवा नगरपरिषदेच्या वतीने स्वीकारलेला सर्व पैसा.

(३) अशा रीतीने स्थापन करण्यात आलेल्या प्रकल्प निधीचा वापर पुढील प्रयोजनांसाठी करण्यात येईल,-

(अ) प्रकरणे तेरा व चौदा यांच्या प्रयोजनार्थ भांडवली स्वरूपाच्या कामांवरील खर्च ;

(ब) अशा भांडवली स्वरूपाच्या कामांसाठी उभारण्यात आलेल्या कर्जाची परतफेड.

(४) पोट-कलम (३) नुसार वापरण्यात न आलेला किंवा तात्काळ न वापरावयाचा प्रकल्प निधीतील कोणताही पैसा, मुख्य अधिकारी, स्थायी समितीच्या मंजूरीने त्यास योग्य आणि उचित वाटेल अशा रीतीने, नगरपरिषदेच्या वतीने, कोणत्याही राष्ट्रीयकृत बँकेत गुंतवेल.

जल व
मलप्रवाह
निधीची
स्थापना.

१०-ब. (१) नगर परिषद, “ जल व मलप्रवाह निधी ” या नावाने संबोधण्यात येणारा एक निधी स्थापन करील आणि तो वेगळा ठेवेल.

(२) जल व मलप्रवाह निधीच्या खाती पुढील पैसा जमा करण्यात येईल :-

(अ) कलम १०५ चे पोट-कलम (२) चे खंड (ब) व (ड) आणि कलम १०८ चे खंड (ड), (इ) व (फ) यांअन्वये नगरपरिषदेने किंवा नगरपरिषदेच्या वतीने स्वीकारलेला सर्व पैसा किंवा प्रकरणे तेरा आणि चौदा यांच्या प्रयोजनार्थ स्वीकारलेला इतर कोणताही पैसा ;

(ब) नगरपरिषद स्वतःहून निश्चित करील किंवा पाणीपुरवठा किंवा मलप्रवाह विल्हेवाट योजना मंजूर करण्याच्या वेळी किंवा संकल्पित पिण्याच्या पाण्याचा पुरवठा किंवा मलप्रवाह विल्हेवाट योजनेचे अन्वेषण करणे, तिचा आराखडा तयार करणे व अंदाज तयार करणे आणि तिची अंमलबजावणी करणे यांकरिता नगरपरिषदेस लागणा-या कोणत्याही कर्जास कोणतीही हमी देण्यापूर्वी, राज्य शासनाकडून निश्चित करण्यात येईल इतक्या वर्षांसाठी, मागील पूर्ववर्ती वर्षांच्या सर्वसाधारण महसुलाची अशी टक्केवारीची रक्कम,

(३) जल व मलप्रवाह निधीच्या नावे देव असलेला सर्व पैसा नगरपरिषदेच्या वतीने मुख्य अधिकारी स्विकारील आणि तो, ताबडतोब तो पैसा, स्थायी समितीने या बाबतीत वेळोवेळी मान्यता दिलेल्या राष्ट्रीयकृत बँकेत "..... नगरपरिषदेच्या जल व मलप्रवाह निधी लेखा" असे नाव असलेल्या खात्यावर जमा करील :

परंतु, मुख्य अधिका-यास, प्रकरणे तेरा व चौदा यांच्या प्रयोजनांसाठी आवश्यक असेल तेवढी शिल्लक रक्कम रोख स्वरूपात ठेवून घेता येईल.

(४) वेळोवेळी उक्त निधीत जमा करण्यात आलेल्या पैशांचा वापर केवळ प्रकरणे तेरा व चौदा यांच्या तरतुदी अंमलात आणण्याच्या प्रयोजनांकरिता आवश्यक असलेल्या सर्व रकमा, आकार व खर्च यांचे प्रदान करण्यासाठीच करता येईल.

(५) पोट-कलम (४) मध्ये तरतूद केल्याप्रमाणे ज्या पैशांचा ताबडतोब किंवा लवकरात लवकर वापर करणे शक्य नसेल असा उक्त निधीमध्ये जमा असलेला अधिक पैसा, वेळोवेळी मुख्य अधिका-यास स्थायी समितीने मान्यता दिलेल्या कोणत्याही राष्ट्रीयकृत बँकेत व्याजाने ठेवता येईल किंवा सार्वजनिक कर्जरोख्यांमध्ये गुंतवता येईल.

(६) स्थायी समितीच्या मंजूरीने मुख्य अधिकारी नगरपरिषदेच्या वतीने अशा सर्व ठेवी ठेविल व गुंतवणूक करील व मुख्य अधिका-यास, तशाच मंजूरीने, अशा रीतीने ठेवलेल्या कोणत्याही ठेवी कोणत्याही वेळी काढून घेता येतील किंवा कोणतेही कर्जरोखे विकता येतील व अशा रीतीने काढून घेतलेला पैसा किंवा अशा कर्जरोख्यांची विक्री करून आलेला पैसा पुन्हा ठेव म्हणून ठेवता येईल किंवा पुन्हा गुंतवता येईल ; परंतु अशी कोणतीही ठेव ठेवण्यासंबंधातील किंवा गुंतवणूक करण्यासंबंधातील किंवा काढून घेण्यासंबंधातील किंवा विल्हेवाट लावण्यासंबंधातील कोणताही आदेश, तो लेखी असल्याखेरीज आणि घनादेशावर स्वाक्षरी करण्यासाठी विनिर्दिष्ट केलेल्या दोन व्यक्तींनी त्यावर स्वाक्षरी केलेली असल्याखेरीज, विधिग्राह्य ठरणार नाही.

(७) अशी कोणतीही ठेव किंवा गुंतवणूक यामुळे होणारा तोटा, कोणताही असल्यास, जल व मलप्रवाह निधीमध्ये खर्चखाली टाकण्यात येईल.

१०-क. (१) नगरपरिषदेस, राज्य शासनाच्या पूर्वमंजूरीने, ऋणपत्रे काढून किंवा अन्यथा, नगरपरिषदेमध्ये निहित असलेल्या किंवा या अधिनियमान्वये तिने संपादन करण्याचे योजलेल्या कोणत्याही स्थावर मालमत्तेच्या किंवा या अधिनियमाच्या प्रयोजनांसाठी जे कर बसविण्याचा तिला प्राधिकार आहे त्या सर्व किंवा त्यांपैकी कोणत्याही करांच्या प्रतिभूतीवर किंवा त्या सर्व किंवा त्यांपैकी कोणत्याही प्रतिभूतीवर,—

पैसा कर्जाक
घेण्याचे नगर
परिषदेचे
अधिकार.

(अ) या अधिनियमाची अंमलबजावणी करताना तिने केलेला किंवा करावयाचा कोणताही परिचय, आकार किंवा खर्च भागवण्याच्या ;

(ब) या अधिनियमान्वये काढलेले कोणतेही कर्ज किंवा ज्यांच्या परतफेडीसाठी नगरपरिषद जबाबदार असेल असे कोणतेही अन्य कर्ज किंवा दायित्व फेडण्याच्या ;

(क) अर्धसंकल्पीय अंदाजातील कोणतेही तूट भरून काढण्याच्या ;

(ड) या अधिनियमान्वये प्राधिकृत केलेली कर्ज देणे धरून सामान्यतः या अधिनियमाची प्रयोजने पार पाडण्याच्या ;

प्रयोजनांसाठी आवश्यक असलेली कोणतीही रक्कम राज्य शासनाकडून किंवा राज्य शासनाच्या पूर्वमंजूरीने, कोणत्याही वित्तीय संस्थेकडून वेळोवेळी कर्जाऊ किंवा पुन्हा कर्जाऊ घेता येईल आणि ती व्याजाने घेता येईल :

परंतु,—

(एक) कायम स्वरूपाच्या कामाव्यतिरिक्त अन्य कोणतेही काम पार पाडण्यासाठी कोणतेही कर्ज उभारले जाणार नाही ; 'कायम स्वरूपाचे काम' या संज्ञेत, ज्या कामाचा खर्च काही वर्षांच्या मुदतीत विभागला जावा असे राज्य शासनाचे मत असेल अशा कोणत्याही कामाचा समावेश होईल ;

(दोन) ज्या शर्तीवर व ज्या पद्धतीने कर्ज उभारावयाचे व त्याची परतफेडी करावयाची त्या शर्ती व ती पद्धत राज्य शासनाने मान्य केल्यावाचून, कोणतेही कर्ज उभारले जाऊ कामा नये ;

(तीन) ज्या कालावधीत कर्जाची परतफेड करावयाची तो कालावधी कोणत्याही बाबतीत साठ वर्षांपेक्षा अधिक असता कामा नये आणि जेथे पूर्वीच्या कर्जाची परतफेड करण्यासाठी नवीन कर्ज उभारले असेल तेथे, नंतरच्या कर्जांच्या परतफेडीचा कालावधी राज्य शासनाने तसा निदेश दिला नसेल तर, मूळ कर्जांच्या परतफेडीसाठी निश्चित केलेल्या कालावधीच्या उरलेल्या कालावधीपेक्षा अधिक असता कामा नये आणि कोणत्याही बाबतीत, मूळ कर्ज उभारलेल्या दिनांकापासून साठ वर्षांपेक्षा अधिक असता कामा नये.

(२) जेव्हा पोट-कलम (१) अन्वये कोणतीही रक्कम कर्जाऊ किंवा पुन्हा कर्जाऊ घेतली असेल तेव्हा,—

(अ) तिच्या कोणत्याही भागाचा विनियोग राज्य शासनाच्या पूर्वमंजूरीवाचून, ज्या प्रयोजनासाठी ती कर्जाऊ घेतली असेल त्याव्यतिरिक्त अन्य कोणत्याही प्रयोजनासाठी केला जाणार नाही ;

(ब) कोणतेही बांधकाम करण्यासाठी कर्जाऊ घेतलेल्या किंवा पुन्हा कर्जाऊ घेतलेल्या कोणत्याही रकमेच्या कोणत्याही भागाचा विनियोग, जे बांधकाम करण्यासाठी पैसा कर्जाऊ घेतला असेल त्याच बांधकामावर, कामावर लावलेले नगरपालिका अधिकारी किंवा कर्मचारी याव्यतिरिक्त अन्य कोणत्याही नगरपालिका अधिका-यांचे किंवा कर्मचा-यांचे वेतन किंवा भत्ते देण्यासाठी केला जाणार नाही ;

परंतु, अशा कामाचे आराखडे व अंदाज तयार करणे किंवा असे बांधकाम करणे किंवा त्यावर देखरेख ठेवणे किंवा अशा कामाचे हिशेब ठेवणे, यासाठी अंशतः कामावर लावलेल्या नगरपालिका अधिका-यांचे किंवा कर्मचा-यांचे वेतन व भत्ते देण्यासाठी झालेल्या खर्चाचा, नगरपरिषद निश्चित करील, असा भाग अशा कर्जाऊ घेतलेल्या किंवा पुन्हा कर्जाऊ घेतलेल्या रकमेतून देता येईल.

१०-ड. नगरपरिषदेने कलम १०-क अन्वये उभारलेल्या प्रत्येक कर्जाची, उक्त कलमाच्या पोट-कलम (१) च्या परंतुकान्वये मान्य केलेल्या कालावधीत आणि उक्त परंतुकानुसार पुढे दिलेल्या पद्धतीपैकी मान्य करण्यात येईल अशा पद्धतीने, परतफेड केली जाईल :-

कर्जाची परतफेड केव्हा व कशी केली जाईल.

(अ) अशा कर्जाच्या बाबतीत, कलम १०-इ अन्वये स्थापन केलेल्या कर्ज निवारण निधीतून रकमा देऊन ;

(ब) मुहल व व्याज यांच्या समान रकमा देऊन ;

(क) मुहलाच्या समान रकमा देऊन ;

(ड) नेमलेल्या दिवसापूर्वी घेतलेल्या कर्जाच्या बाबतीत, अशा दिवसाच्या निकटपूर्वी अशा कर्जाच्या परतफेडीसाठी वार्षिक रकमा काढण्याची पद्धत अमलात असेल तर, अशा वार्षिक रकमा काढून ;

(इ) कलम १०-क च्या पोट-कलम (१) च्या खंड (ब) खालील प्रयोजनासाठी कर्जाऊ घेतलेल्या कोणत्याही रकमेतून देऊन ; किंवा

(फ) अंशतः अशा कर्जाच्या बाबतीत कलम १०-इ अन्वये स्थापन केलेल्या कर्ज निवारण निधीतून व अंशतः कलम १०-क च्या पोट-कलम (१) च्या खंड (ब) खालील प्रयोजनासाठी कर्जाऊ घेतलेल्या कोणत्याही रकमेतून देऊन.

१०-इ. (१) जेव्हा जेव्हा कलम १०-क च्या पोट-कलम (१) च्या परंतुकान्वये कर्ज निवारण निधीतून कर्जाची परतफेड करण्यास मंजूरी देण्यात आली असेल तेव्हा तेव्हा, नगरपरिषदेने असा निधी स्थापन केला पाहिजे आणि चक्रवाढ व्याजाच्या संचित रकमांसह जी रक्कम, सर्व खर्चाच्या रकमा दिल्यानंतर, मान्य केलेल्या कालावधीत कर्ज चुकते करण्यासाठी पुरेशी होईल अशी रक्कम अशा निधीत उक्त परंतुकान्वये मान्य केलेल्या दिनांकास भरली पाहिजे :

कर्ज निवारण निधी स्थापन करणे व त्याचा विनियोग.

परंतु, कोणत्याही कर्जाची परतफेड करण्यासाठी स्थापन केलेल्या कर्ज निवारण निधीच्या खाती जमा असलेली रक्कम ही, चक्रवाढ व्याजाने ती साधू दिल्याने मान्य केलेल्या कालावधीत कर्जाची परतफेड करण्यास कोणत्याही वेळी पुरेशी झाल्यास राज्य शासनाच्या परवानगीने अशा निधीत आणखी रकमा भरणे बंद करता येईल.

(२) नगरपरिषदेस कर्ज निवारण निधीचा किंवा त्याच्या कोणत्याही भागाचा विनियोग ज्यासाठी असा निधी स्थापन केला होता त्या कर्जाची फेड करण्यात किंवा फेड करण्यासाठी करता येईल आणि नगरपरिषदेने अशा कर्जाची किंवा भागाची पूर्णपणे फेड करण्यात येईपर्यंत, त्याचा अन्य कोणत्याही प्रयोजनासाठी विनियोग करता येणार नाही.

१०-फ. (१) कर्ज निवारण निधीत भरलेला सर्व पैसा, कलम १०-इ च्या पोट-कलम (१) अन्वये ज्या दिनांकास तो भरावयाचा होता त्या दिनांकापासून एक महिन्याच्या आत सरकारी कर्जरोख्यात गुंतवला जाईल.

कर्ज निवारण निधीची गुंतवणूक.

(२) अशा कोणत्याही गुंतवणुकीबाबत मिळालेले सर्व व्याज व अन्य रकमा कर्ज निवारण निधीत भरण्यात येतील आणि त्या मिळाल्याच्या दिनांकापासून एक महिन्याच्या आत, पोट-कलम (१) मध्ये तरतूद केलेल्या रीतीने गुंतवल्या जातील.

(३) दोन किंवा अधिक कर्ज निवारण निर्धीच्या खाती जमा असलेला पैसा नगरपरिषदेच्या स्वेच्छनिर्णयानुसार सामाईक निधीत गुंतवता येईल आणि नगरपरिषदेस अशा गुंतवणुकीत धारण केलेले कर्जरोखे निरनिराळ्या कर्ज निवारण निधीत विभागण्याची आवश्यकता असणार नाही.

(४) पोट-कलम (१) अन्वये केलेल्या कोणत्याही गुंतवणुकीत सेव्होवेळी फेरबदल करता येईल किंवा ती एका कर्ज निवारण निधीतून दुस-या कर्जनिवारण निधीत हस्तांतरित करता येईल :

परंतु, ज्या निधीतून असे हस्तांतरण केले असेल त्या निधीत, ज्या दिनांकास असे हस्तांतरण केले असेल त्या दिनांकास असलेल्या अशा गुंतवणुकीच्या मूल्याची प्रतिपूर्ती केली जाईल.

(५) ज्या कर्जाच्या परतफेडीसाठी कर्ज निवारण निधी स्थापन करण्यात आला असेल ते कर्ज ज्या वर्षात परतफेड योग्य असेल त्या वर्षात, अशा कर्ज निवारण निधीच्या मुहलाचा भाग म्हणून वेगळी काढून ठेवावयाची रक्कम आणि अशा कर्ज निवारण निधीचा भाग असलेल्या पैशांवरील व्याजाबद्दल मिळालेली रक्कम नगरपरिषदेस तिला योग्य वाटेल त्या स्वरूपात ठेवता येईल.

कर्ज निवारण
निधीची वार्षिक
तपासणी.

१०-ग. (१) या अधिनियमान्वये स्थापन केलेले किंवा ठेवलेले सर्व कर्ज निवारण निधी संचालक, स्थानिक निधी लेखापरीक्षा यांच्या वार्षिक तपासणीच्या अधीन असतील व संचालक, स्थानिक निधी लेखापरीक्षा, हा अशा निधीत जमा असलेली रोकड व त्यातील कर्ज रोख्यांचे मूल्य, रकमा नियमितपणे गुंतवल्या असल्या व मुळात अंदाज केलेल्या दराने त्यापासून व्याज मिळाले असते तर अशा कर्ज निवारण निधीत जी रक्कम जमा झाली असती त्या रकमेइतकी प्रत्यक्ष रक्कम आहे किंवा कसे याबद्दल खात्री करून घेईल.

(२) कर्ज निवारण निधीच्या खाती जी रक्कम जमा असावयास पाहिजे त्या रकमेची परिगणना, सर्व रकमा नियमितपणे गुंतवल्या आहेत व मूळ अंदाज केलेल्या दराप्रमाणे त्यापासून व्याज मिळत आहे असे गृहित धरून या अधिनियमाच्या तरतुदींन्वये अशा निधीत पुढे भरणे आवश्यक असलेल्या सर्व रकमांच्या विद्यमान मूल्याच्या आधारे करण्यात आली पाहिजे.

(३) नगरपरिषद ज्याबद्दल जबाबदार असेल व जे नियत दिवसापूर्वी उभारले असेल अशा कोणत्याही कर्जाव्यतिरिक्त या कलमाच्या प्रयोजनांसाठी कर्ज निवारण निधीतील कर्ज रोख्यांचे मूल्य त्यांच्या चालू बाजार मूल्याच्या आधारे ठरविण्यात येईल आणि अशा कर्ज रोख्यांचे मूल्य नेहमी दर्शनी मूल्याइतके धरण्यात येईल.

(४) राज्य शासनाने क्रमाक्रमाने पुनःसमायोजन करण्यास खास मंजूरी दिली नसेल तर, नगरपरिषद कोणत्याही कर्ज निवारण निधीत जी रक्कम कमी असल्याचे संचालक, स्थानिक निधी लेखापरीक्षा प्रमाणित करील ती रक्कम ताबडतोब भरील.

(५) कोणत्याही कर्ज निवारण निधीच्या खाती जमा असलेली रोख रक्कम व कर्ज रोख्यांचे मूल्य अशा निधीच्या खाती जी रक्कम जमा असावयास पाहिजे अशा रकमेपेक्षा अधिक असेल तर, संचालक, स्थानिक निधी लेखापरीक्षा, अशी अधिक रक्कम प्रमाणित करील व त्यानंतर नगरपरिषदेस अशी अधिक रक्कम नगरपालिका निधीत हस्तांतरित करता येईल.

(६) पोट-कलमे (४) आणि (५) अन्वये संचालक, स्थानिक निधी लेखापरीक्षा याने दिलेले कोणतेही प्रमाणपत्र विनचूक आहे किंवा कसे याविषयी कोणताही विवाद उद्भवल्यास, रक्कम भरल्यानंतर किंवा तिचे हस्तांतरण केल्यानंतर नगरपरिषदेस, ती बाब राज्य शासनाकडे निर्देशित करता येईल व त्याचा निर्णय अंतिम असेल.

१०-इ. नगरपरिषद ज्यासाठी जबाबदार आहे अशा, नियत दिवसापूर्वी उभारलेल्या सर्व कर्जांच्या बाबतीत पुढील तरतुदी लागू होतील :-

नियत दिवसापूर्वी उभारलेल्या कर्जासंबंधी तरतुदी.

(अ) अशी कर्जे उभारण्यात आली तेव्हा ती कर्जे निवारण निधीतून परतफेड योग्य करण्यात आली असतील तर, नगरपरिषद, कर्जे उभारण्यात आली त्यावेळी निश्चित करण्यात आल्या असतील अशा रकमा, त्या निश्चित करण्यात आल्या असतील अशा दिनांकास अशा कर्जे निवारण निधीमध्ये भरील ;

(ब) अशा कर्जांच्या परतफेडीसाठी स्थापन केलेल्या कर्जे निवारण निधीमध्ये नियत दिवसाच्या निकटपूर्वीच्या दिनांकास धारण केलेले सर्व कर्जे रोखे व रोख रक्कम ही खंड (अ) अन्वये स्थापन केलेल्या कर्जे निवारण निधीचा भाग म्हणून नगरपरिषदेकडून धारण करण्यात येईल ;

(क) कलम १०-इ च्या तरतुदी अशा कर्जे निवारण निधींना लागू होतील ;

(ड) अशी कर्जे उभारण्यात आली तेव्हा ती मुद्दल व व्याज यांच्या समान हप्त्यांनी किंवा मुद्दलाच्या समान हप्त्यांनी किंवा वार्षिक रकमा काढून परतफेड योग्य करण्यात आली असतील तर, नगरपरिषद असे हप्ते किंवा वर्षावर्षाला काढलेल्या रकमा या, अशी कर्जे उभारण्यात आली त्यावेळी निश्चित करण्यात आल्या असतील अशा दिनांकाना व निश्चित करण्यात आली असेल अशा रीतीने भरील ;

(इ) कलम १०-आय च्या तरतुदी अशा कर्जांना लागू होतील.

१०-आय. (१) नगरपरिषदेने कर्जाऊ घेतलेला कोणताही पैसा किंवा त्यासंबंधी देणे असलेले कोणतेही व्याज किंवा खर्च याची किंवा यांची कर्जांच्या शर्तीनुसार परतफेड करण्यात आली नाही तर, राज्य शासन, कर्जे त्याने स्वतःच दिले असल्यास, नगरपालिका निधी किंवा नगरपालिका निधीचा भाग जप्त करू शकेल आणि अन्य प्रकरणात कर्जे देणा-याने अर्ज केल्यावर, नगरपालिका निधी किंवा नगरपालिका निधीचा भाग जप्त करील.

कर्जांच्या परतफेडीत कसूर केल्यास नगरपालिका निधीची जप्ती.

(२) अशा जप्तानंतर राज्य शासनाने यथावत नेमलेल्या अधिका-याव्यतिरिक्त अन्य कोणत्याही व्यक्तीने जप्त केलेल्या निधीसंबंधी किंवा त्याच्या भागासंबंधी कोणत्याही प्रकारे व्यवहार करता कामा नये, परंतु, अशी जप्ती करण्यात आलेली नसेल तर, कोणत्याही नगरपालिका प्राधिका-यास, अधिका-यास किंवा कर्मचा-यास त्यासंबंधी जे व्यवहार करता आले असते ते सर्व व्यवहार अशा अधिका-यास करता येतील आणि अशा अधिका-यास, अशा जप्तीच्या उत्पन्नाचा विनियोग, सर्व धकदाकी व त्यासंबंधी देय असलेले सर्व व्याज व खर्च व अशा जप्तीमुळे व त्यानंतरच्या कार्यवाहीमुळे झालेला सर्व खर्चाच्या पूर्तीसाठी करता येईल :

परंतु, जप्त झालेला निधी किंवा त्याचा भाग ज्या ऋणासाठी पूर्वी कायदानुसार तारण म्हणून देण्यात आला होता असे कोणतेही ऋण अशा जप्तीमुळे विफल होणार नाही किंवा त्यास बाधा येणार नाही आणि ज्या दायित्वाबाबत अशी जप्ती केली आहे त्या दायित्वाच्या पूर्तीसाठी अशा उत्पन्नाचा विनियोग करण्यापूर्वी अशा निधीच्या किंवा त्याच्या भागातून असे आधीचे सर्व बोजे चुकते करण्यात येतील :

मुख्य
अधिका-याने
वार्षिक
विवरणपत्र
तयार करणे.

१०-जे. मुख्य अधिकारी प्रत्येक वर्षाच्या शेवटी पुढील गोष्टी दर्शविणारे एक विवरणपत्र तयार करील,—

(अ) वर्षाच्या सुरुवातीस देणे असलेली बाकी रक्कम, कर्ज घेतल्याचा दिनांक व कर्जाबद्दल द्यावयाचे वार्षिक आकार यांच्या तपशीलासह, नगरपरिषद ज्याबद्दल दायी आहे व ज्याची वर्ष सुरु होण्यापूर्वी पूर्णपणे परतफेड करण्यात आली नाही अशी मागील वर्षात काढलेली कर्जे ;

(ब) कर्जाची रक्कम, कर्ज काढल्याचा दिनांक व कर्जाबद्दल द्यावयाचे वार्षिक आकार यांच्या तपशीलासह वर्षांमध्ये नगरपरिषदेने काढलेली कर्जे ;

(क) ज्यासाठी कर्ज निवारण निधी स्थापन करण्यात आला आहे अशा प्रत्येक कर्जाच्या बाबतीत वर्षाखेरीज अशा वर्षात निधीच्या खाली जमा करण्यात आलेली रक्कम वेगळी दाखवून कर्ज निवारण निधीत साचलेली रक्कम ;

(ड) त्या वर्षात फेडलेली कर्जे आणि हप्त्यांनी किंवा वार्षिक रक्कम काढून फेडलेल्या कर्जांच्या बाबतीत त्या वर्षात फेडलेल्या रकमा आणि वर्षाखेरीस देणे असलेली बाकी रक्कम ;

(इ) ज्या कर्ज रोख्यांमध्ये कर्ज निवारण निधीच्या रकमा गुंतवण्यात आल्या आहेत किंवा ज्यांच्यासाठी त्या राखून ठेवण्यात आल्या आहेत त्या कर्ज रोख्यांचा तपशील.

(२) असे प्रत्येक विवरणपत्र नगरपरिषदेच्या बैठकीपुढे ठेवण्यात येईल व ते राजपत्रात प्रसिद्ध करण्यात येईल, आणि अशा विवरणपत्राची एक प्रत राज्य शासनाकडे व महालेखापाल, महाराष्ट्र, मुंबई यांच्याकडे पाठविण्यात येईल. ”.

सन १९६५
चा महाराष्ट्र
अधिनियम
क्रमांक ४०
याच्या कलम
१३ ची
सुधारणा.

१७. मुख्य अधिनियमाच्या कलम १३ मध्ये,—

(अ) पोट-कलम (२) मधील—

(१) खंड (क) मध्ये, “ रुपये ७,५००, रुपये ५,०००, रुपये २,५०० याहून ” या मजकुराऐवजी, “ विहित करण्यात येतील अशा रकमेहून ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(२) खंड (ड) मध्ये, “ खंड (क) मधील मर्यादांच्या ७५ टक्क्यांपेक्षा अधिक परंतु उक्त मर्यादांपेक्षा अधिक नसेल असा ” या मजकुराऐवजी, “ खंड (क) अन्वये विहित केलेल्या मर्यादेच्या ७५ टक्के इतका ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(ब) पोट-कलम (३) मध्ये, परंतुकातील खंड (ब) मधील “ दोन हजार रुपयांपेक्षा ” या मजकुराऐवजी “ विहित करण्यात येतील अशा रकमांपेक्षा ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(क) पोट-कलम (६) मध्ये, " दहा हजार रुपयांपेक्षा " या मजकुराऐवजी, " विहित करण्यात येतील अशा रकमांपेक्षा " हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

१८. मुख्य अधिनियमाच्या कलम १०१ मध्ये,—

(अ) पोट-कलम (१) मधील, खंड (तीन) ऐवजी पुढील खंड दाखल करण्यात येईल :—

" (तीन) पुढे दिल्याप्रमाणे, आगामी वित्तीय वर्षामधील नगरपरिषदेच्या उत्पन्नाचे व खर्चाचे दोन अंदाज आणि चालू वर्षाच्या अखेरीस नगरपालिका निधीतील अखेरच्या शिल्लक रकमेचे अंदाज :—

(अ) प्रकरणे तेरा व चौदा यांमध्ये विरक्त अन्य प्रकरणांच्या प्रयोजनांसाठी नगरपरिषदेचे उत्पन्न व खर्च यांचे अंदाज 'अ' ;

(ब) प्रकरणे तेरा व चौदा यांच्या प्रयोजनांसाठी परिषदेचे उत्पन्न व खर्च यांचे अंदाज 'ब'. या अंदाजांमध्ये मुख्य अधिकारी,—

(एक) प्रकरण नऊच्या तरतुदीच्या संदर्भात, त्याला प्रकरणे तेरा व चौदा यांच्या प्रयोजनांसाठी योग्य वाटेल असे, नगरपालिका करांचे दर व मर्यादा प्रस्तावित करील ;

(दोन) उपरोक्त करांच्या जमा रकमांचे किंवा अन्य कोणत्याही जमा रकमांचे अंदाज नमूद करील ;

(तीन) प्रकरणे तेरा व चौदा यांच्या कक्षेत येणा-या प्रकरणांवाबत या अधिनियमान्वये नगर परिषद ज्यांचे प्रदान करण्यास जबाबदार असेल अशा सर्व रकमांचे आणि मुद्दल व व्याज यांच्या सर्व हप्त्यांचे प्रदान देय झाल्यास ते प्रदान करण्याची तरतूद करील ;

(चार) प्रकरणे तेरा व चौदा यांच्या प्रयोजनांसाठी पुढील आगामी वित्तीय वर्षात नगरपरिषदेने जो खर्च करणे त्यास आवश्यक वाटेल अशा, कोणत्याही असल्यास, खर्चाची तरतूद करील." ;

(ब) पोट-कलम (५) मधील खंड (ब) मध्ये, " पाणी पुरवठा राखीव निधीसारख्या " या मजकुराऐवजी " कलमे १०-अ आणि १०-ब अन्वये स्थापन करण्यात आलेला एकत्रित पाणीपुरवठा व मलप्रवाह विल्हेवाट प्रकल्प निधी आणि जल व मलप्रवाह निधीसारख्या" हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

सन १९६५
चा महाराष्ट्र
अधिनियम
क्रमांक ४०
याच्या कलम
१०१ ची
सुधारणा.

सन १९६५ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४० याच्या कलम १०५ ची सुधारणा.

१९. मुख्य अधिनियमाच्या कलम १०५ च्या पोट-कलम (२) मधील खंड (ग) नंतर, पुढील खंड जादा दाखल करण्यात येतील :-

“(ह) पाणीपुरवठा लाभ कर ;
 (आय) मलप्रवाह सुविधा लाभ कर ;
 (जे) पथ कर.”

सन १९६५ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४० याच्या कलम ३१६ ची सुधारणा.

२०. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ३१६ मधील, “च्या पोट-कलम (१)” हा मजकूर खगळण्यात येईल.